

K A T A L O G

ZABYTKOWYCH PARKÓW

I KOMPŹZYCJI KRAJOBRAZOWYCH
WOJEWODZTWA KIELECKIEGO

P O W I A T

W Ł O S Z C Z O W S K I

część I

opracowany przez
Politechnikę Krakowską
pod kierownictwem naukowym
doc. Janusza Bogdanowskiego

KATALOG

ZABYTKOWYCH PARKÓW

I KOMPOZYCJI KRAJOBRAZOWYCH

WOJEWÓDZTWA KIELECKIEGO

POWIAT WŁOSZCZOWSKI

część I.

opracował Janusz Bogdanowski

KRAKÓW 1967

ARCHIWUM
OŚRODKA OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU

ul. Szwoleżerów 9, tel. 628 48 41 w. 130

Nr inw. 608

Niniejsze opracowanie wykonano na zlecenie
Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach
na Politechnice Krakowskiej w ramach prac
Zakładów Doświadczalnych w Katedrze Planowania
Krajobrazu i Terenów Zielonych Zakładzie Ochro-
ny i Planowania Krajobrazu.

egzempl. ²...

Przedstawione opracowanie obejmuje 11 parków zabytkowych z terenu powiatu włoszczowskiego. Stanowi zatem tylko częściowe opracowanie terenu zgodnie z zakresem zlecenia, a wymagające kontynuacji opracowania, przy zamierzeniu uzyskania pełnego materiału dokumentacyjnego dla wymienionego powiatu.

Na skutek tego nie jest jeszcze możliwym podanie ogólnych wniosków odnoszących się do zabytkowych parków i kompozycji krajobrazowych omawianego terenu.

Wykonane opracowanie obejmuje następujące założenia parkowe ułożone tymczasowo w kolejności następującej:

Chlewice
Chrzastów
Irządze
Kluczewsko
Nieznanowice
Oleszno
Rączki
Siedliska
Stanowiska
Szczekociny
Włoszczowa

Z uwagi na zmianę paginacji po wykonaniu całości opracowania, wprowadzono paginację odrębną dla każdego hasła.

Każde hasło omawia w katalogowym ujęciu następujące zagadnienia: położenie, dane historyczne, opis stanu obecnego / ogólny układ kompozycyjny, opis elementów układu/, wstępną analizę stylistyczną i ocenę kompozycji, dalej wytyczne konserwatorskie / ocena stanu zachowania, zagrożenia, wytyczne badawcze, wytyczne do ochrony i zabezpieczenia., adaptacji i konserwacji/. Materiał ilustracyjny stanowią: seria zdjęć ujmujących najważniejsze elementy założenia / ich rozmieszczenie podano na planie II /, schemat planu założenia w obecnym stanie, na koniec wstępną analizę kompozycyjną i wytyczne w zakresie ochrony naniesione na osobny plan.

Podany zakres problematyki w znacznym stopniu przekroczył początkowe zamierzenia, zarówno pod względem szczegółowości omówienia, jak wyposażenia ilustracyjnego.

K A T A L O G

Zabytkowych parków

i kompozycji krajobrazowych

woj. kieleckiego

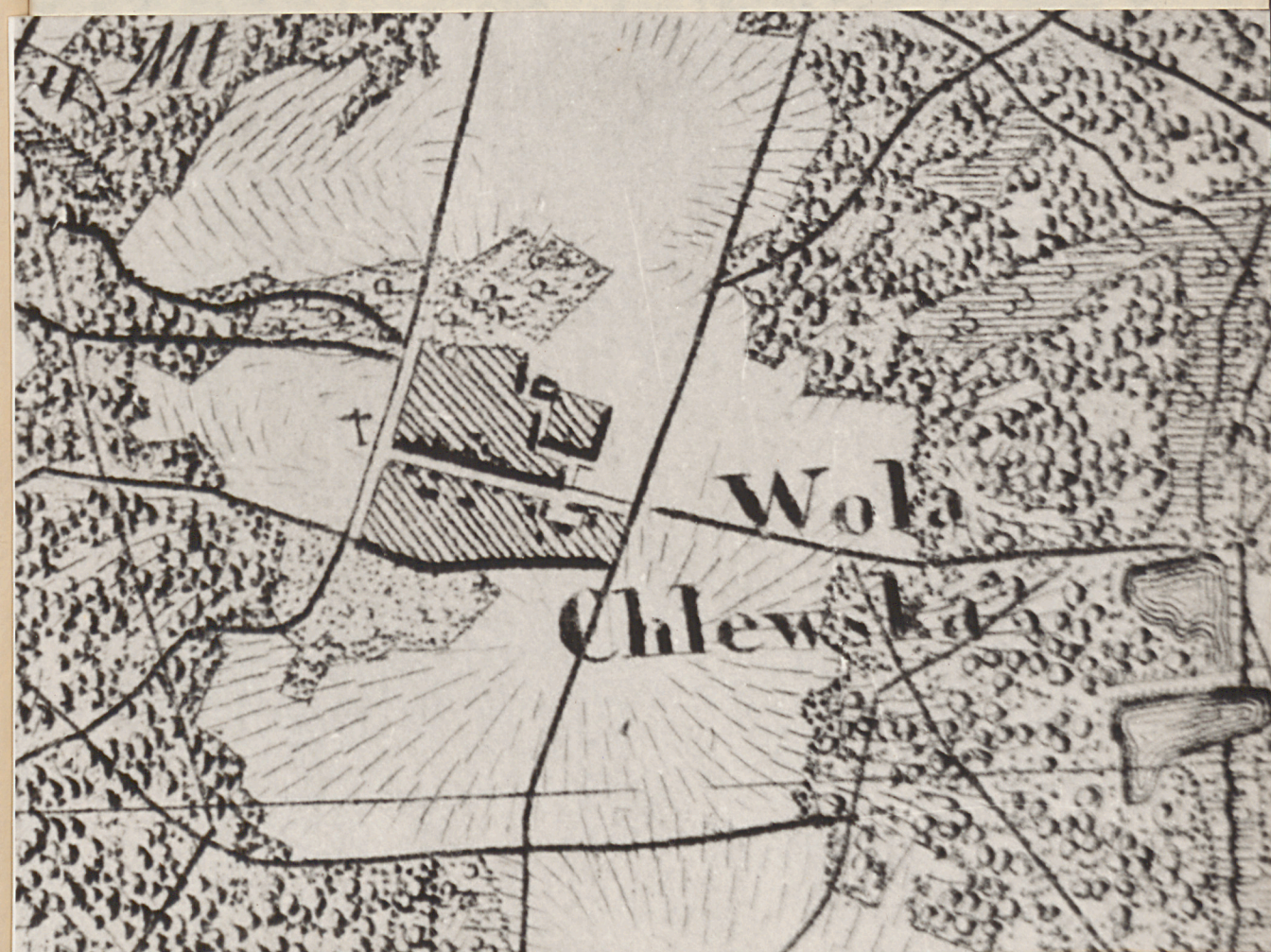
powiat włoszczowski

cz. I

Niniejsze opracowanie pow. włoszczowskiego zostało ułożone w porządku alfabetycznym i obejmuje następujące miejscowości:

- ✓1. Biała Wielka ✓ opłochowski *SLASKE*
- ✓2. Bogumiłek ✓ — " — *SLASKE*
- ✓3. Bichniów ✓ — " —
- ✓4. Bieganów ✓ — " — gm. Secemin
- ✓5. Bobrowniki ✓ piotrkowskie gm. Kluźewsko
- ✓6. Boczkowice ✓ kieleckie
- ✓7. Chlewice ✓ opłochowski gm. Moskorzew
- ✓8. Chlewska Wola ✓ — " — " —
- ✓9. Chotów ✓ kieleckie gm. Kluźewsko
- ✓10. Chrzastów *Włocławski* gm. Włocławek pow. włoszczowski *SLASKE*
- ✓11. Czarnca ✓
- ✓12. Czaryż ✓ opłochowski gm. Secemin

CHLEWSKA WOLA

Park podworski. Sytuacja wg Topograficznej Karty Królestwa
Polskiego. 1839.

CHLEWSKA WOLA

powiat: Włoszczowa

park podworski

Wieś położona o 18 km na południe od Włoszczowej, 2 km na północ od drogi głównej z Jędrzejowa do Częstochowy.

Miejscowość usytuowana na terenie lekko sfalowanym, od zachodu północnego wschodu otoczona lasami a od południa i północy polami uprawnymi.

Zespół podworski składa się z:

terenu byłego parku

alei kasztanowej

Dane historyczne.

połowa XV w. - kolatorem kościoła parafialnego w Chle~~w~~wicach był Paweł Odrowąż, kasztelan lwowski.

1466 r. - rozgraniczono wsie Chlewice od Chlewskiej Woli,

1839 r. - założenie dworskie - w miejscu obecnego,

1880 r. - na gruntach Woli Chlewskiej znajduje się w wielkiej ilości feldspat, czyli brukowiec, służący do brukowania dołów ziemnych, w których wytapiano smołę.

Dane według:

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego, Warszawa 1890-1902,

Wiśniewski J. Historyczny opis kościołów, miast, zabytków i pamiątek w powiecie Włoszczowskim. Marjówka Opoczyńska. 1932,

Topograficzna Karta Królestwa Polskiego. 1839.

II. Opis stanu obecnego

1. Położenie i ogólny układ kompozycyjny.

Założenie parkowe usytuowane na terenie prawie płaskim,

Wydłużone po linii północ-południe, ograniczone jest od północy drogą części wsi zwanej Górkami, od południa drogą części wsi zwanej Galicją a od strony wschodniej i zachodniej przylega do pól uprawnych. W obrębie dawnej kompozycji istniał dwór, który wg tradycji został zburzony w latach powojennych ; w tym czasie, wycięto również wiele egzotycznych drzew. Obecnie teren, w miejscu usytuowania dworu, jest zedwastowany i niewykorzystany a z drzewostanu parkowego pozostało jedynie kilka "samotników". Na uwagę zasługuje szpaler drzew, wzdłuż drogi wiejskiej prowadzącej do dworu, o kierunku wschód-zachód a także bardzo ładna aleja, o kierunku północ-południe, ograniczająca założenie od strony zachodniej i prowadząca od otoczenia dworu do drogi w Chlewskiej Woli-Górchach.

2. Drzewostan.

Stanowią w alei i szpalerze kasztany a na terenie dawnego parku kasztany i trzy okazałe topole. Wiek drzew kilkudziesięcioletni.

III. Wstępna analiza stylistyczna i ocena kompozycji

Ze względu na brak szerszych badań historycznych a głównie z powodu zniszczenia założenia, nie można w obecnym stanie wstępnego rozeznania podać analizy stylistycznej i oceny kompozycji. Wartość założenia polega jedynie na walorach estetycznych i historycznych istniejących drzew.

IV. Wytyczne konserwatorskie

Założenie zachowane tylko fragmentarycznie. W dobrym stanie znajdują się pojedyncze drzewa, z niewielkimi brakami są: aleja i szpaler. Parter, zupełnie zniszczony, stanowią częściowo uprawy, częściowo nieużytki w miejscu usytuowania dworu. Dalsze wycinanie i niszczenie drzew spowoduje zniknięcie tych pozostałych elementów

o dużych walorach estetycznych, tym większych, że dawne historyczne założenie usytuowane jest w obecnym centrum wsi.

W celu zabezpieczenia i użytkowania tych wartości, należy objąć ścisłą ochroną wszystkie drzewa w obrębie byłego parku, w alei i szpalerze a w lokalnych projektach planistycznych adaptować je dla dzisiejszych potrzeb, z wykorzystaniem drzewostanu.

Opracowała:

mgr arch. Ludmika Flagorowska
wg stanu z 1969 r.

Konsultacja:

dr hab. arch. Janusz Bogdanowski

CHLEWSKA WOLA

Park podworski. Sytuacja. Stan istniejący. Skala 1:25 000.